

Таҳорат китоби: Ит ичган ва ялаган идишнинг ҳукми

«Тайсирул аллом шарҳу умдатил аҳком» китобидан иктибос

[Ўзбекча – Uzbek – الأوزبكي]



**Шайх Абдуллоҳ ибн Абдурахмон Оли
Бассом**



**Мутаржим: Иброҳим Асарий
Мухаррир: Абу Абдуллоҳ Шоший**

كتاب الطهارة: حكم الإناء الذي شرب منه الكلب وولغ فيه

مقتبس من كتاب تيسير العلام شرح عمدة الأحكام

[Ўзбекча – Uzbek – الأوزبكي]



الشيخ عبد الله بن عبد الرحمن بن صالح آل بسام



ترجمة: إبراهيم الأثري

مراجعة: أبو عبد الله الشاشي

Олтинчи ҳадис

Абу Ҳурайра розияллоху анхудан ривоят қилинади. Расулulloх соллalloху алайҳи ва саллам шундай дедилар: **«Биронтангизнинг идишидан ит сув ичса, уни етти марта ювсин»** [Бухорий: 172 ва Муслим: 576].

Имом Муслимга оид бир ривоятда: **«Биринчисини тупроқ билан ишқаласин»**, дейилган [Муслим: 577].

Имом Муслим Абдуллоҳ ибн Муғаффал розияллоху анхудан келтирган бошқа бир ривоятда Расулulloх соллalloху алайҳи ва саллам: **«Биронтангизнинг идишини ит яласа уни етти марта ювиб, саккизинчисини тупроқ билан ишқаласин»**, деганлар [Муслим: 579].

Шарх:

Дарҳақиқат, ит нажас ҳайвон саналиб, унинг сўлагида кўп бактерия ва касалликлар бор. Шу боис доно шариятимиз ит ялаган идишни дастлаб тупроқ билан ишқалаб, сўнг етти марта сув билан ювишга буюрди. Зеро, идишни тупроқ билан ишқалаб, сўнг кетидан сув билан ювиш ит сўлагидаги нажосат ва унинг зарарини тўлиқ кетказди.

Уламолар ихтилофи:

Уламолар мазкур ҳадисдан олинадиган ҳукмларнинг баъзисида ихтилоф қилишган. Ит ялаган ёки ичган идишни етти марта ювиш ва тупроқ билан ишқалаш шарт ёки йўқлиги ана шундай ихтилофлардан биридир.

Мазкур саҳиҳ ҳадисда ит ялаган идишни дастлаб тупроқ билан ишқалаб, сўнг сув билан етти марта ювиш шартлиги очик ойдин айтилган бўлиб, бу борадаги тўғри фикр ҳам

шудир. Бундан бошқа фикр эгалари бу каби ёрқин саҳиҳ далилларга суйанмаганлари боис уларнинг фикрларини зикр қилиб ўтирмадик.

Ҳадисдан олинадиган фойдалар:

1- Ит ўта нажас ҳайвон бўлгани учун унинг сўлаги оғир нажосат деб эътибор қилинади. Бинобарин, ит сўлаги теккан нарсада нажосат асорати кўринмасда уни нажас қилади. Қуйида бу ҳақда тўлиқроқ маълумот келади, иншаоллоҳ.

2- Ит овқат еган идиш ва ундан қолган таом ҳам нажас саналади.

3- Ит ялаган нарсани етти марта ювиш фарз¹.

4- Ит ялаган нарсани бир марта тупроқ билан ювиш фарз. Уни дастлаб тупроқ билан ишқалаб, сўнг ортидан сув билан ювиш афзалдир. Абдуллоҳ ибн Муғаффал розияллоху анху ривоят қилган ҳадисдаги: «...саккизинчида тупроқ билан ишқаласин», деган сўздан мурод аввал етти бор сув билан ювиб, сўнг саккизинчида тупроқ билан ишқалашдир. Бироқ дастлаб тупроқ билан ишқалаб, сўнг сув билан ювадими ёки аксинча, дастлаб сув билан ювиб, сўнг тупроқ билан ишқалайдими ёки сувга тупроқ аралаштириб ювадими, бунинг фарқи йўқ. Аммо нажосат ўрнини тупроқ билан ишқалаб қўйишнинг ўзи кифоя қилмайди.

5- Тупроқ ўрнини босадиган бошқа тозаловчи моддалар билан ит ялаган идишни ювса бўлади. Чунки ҳадисда ит

¹ Ит кийим, инсон жасади ва шу каби идишдан бошқа нарсаларни яласа уларни ҳам дастлаб тупроқ билан ишқалаб, сўнг етти марта сув билан ювиш керакми ёки нажосат асорати кетгунча ювилса кифоями? Бу борада уламолар ихтилоф қилган бўлиб, келажақда бу ҳақда батафсил маълумот берамиз, иншаоллоҳ.

сўлагини тупроқ билан кетказиш эмас, балки мутлак тозалик назарда тутилган. Бу имом Аҳмаднинг мазхаби ва имом Шофеийдан ривоят қилинган бир фикрдир. Аммо шофеий мазхабидаги машхур фикрга кўра, ит ялаган идишни фақат сув ва тупроқ билан ювиш лозим. Бу фикрни Ибн Дакикул Ийд роҳимаҳуллоҳ ёқлаб шундай деган: «Ҳадисда тупроқ зикр қилинган бўлиб, у тозаловчи моддаларнинг биридир». Имом Нававий роҳимаҳуллоҳ айтади: «Рожиҳ — тўғри фикрга кўра ушнон², совун ёки бундан бошқа тозаловчи моддалар тупроқнинг ўрнига ўтмайди».

Айтишларича, замонавий илмий тадқиқотлар шуни кўрсатадики, ит сўлагидagi бактерияларни тупроқчалик бошқа бирон тозаловчи модда кетказа олмас экан. Агар бу илмий маълумот тўғри бўлса, олий шариатимиз мўъжизаларидан яна бири зоҳир бўлади. Пайғамбаримизнинг: «Тупроқ билан ишқаланглар», деган сўзлари бу борада тупроқ қўлланиш лозимлигини қўллаб-қувватлайди.

6- Мазкур ҳадис орқали пок шариатимизнинг янада буюклиги, унинг ҳикматли ва барча нарсадан хабардор Зот томонидан нозил қилингани ва уни етказувчи Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам ўз ҳавойи-нафсидан келиб чиқиб сўзламаслигини билиб оламиз. Баъзи уламолар шариат итнинг сўлагини оғир нажосат деб эътибор қилгани ва уни кетказиш борасида алоҳида йўл кўрсатгани, ҳолбуки, ундан бошқа нажосатларни кетказиш хусусида бундай йўл-йўриқ кўрсатмаганлигини кўриб: «бундан қандай ҳикмат кўзланган экан?», дея ҳайрон қолишган. Ҳатто бир гуруҳ уламолар: «Итнинг сўлаги теккан идишни мазкур кўринишда тозалаш иллоти аниқ бўлмаган ибодат

² «Ушнон» қумли ерларда ўсадиган дарахт. Ундан совун ўрнида қўл ва кийимларни ювишда фойдаланилган.

кабилидан бўлиб, унинг ҳикматини ақл билан идрок қилиб бўлмайди», деб айтишган. Замонавий тиббиёт мутахассислари сўнгги даврларда ихтиро қилинган асбоб-ускуналар орқали итнинг сўлагига хатарли касаллик ва микроблар борлиги, уни сувнинг ўзи кетказа олмаслигини исботладилар.

Барча нарсани билувчи ва барча нарсадан хабардор Зот — Аллоҳ ҳар қандай айбу нуқсондан покдир. Шариатимиз кўрсатмаларига сўзсиз бош эгиб, унга чин қалбдан ишонган зотларга бахт-нажот, уни инкор қилганларга эса ҳалокат бўлсин!

7- Ҳадиснинг зоҳирдан бу ҳукм барча итларга тегишли экани келиб чиқади. Бироқ шариатимиз томонидан ов, кўриқчи ва пода итларини боқишга рухсат берилган. Уламоларнинг айтишларича, мазкур мақсадларда асранган итлар теккан нарсаларни ювиш ортидан инсонларга машаққат етади. Бинобарин, шариатимиз мазкур мақсадларда ит боқишга рухсат бериши улар теккан нарсани сўлагини етти марта ювиш шарт эмаслигига далолат қилади.

Манба: Ихлос веб саҳифаси

